

Halmstadsskolorna, del 2

Börja Din karriär här

Vägen till dagens utbildningssystem

Den 12 januari 1978 beslutade riksdagen att ny befälsordning skulle införas för det militära försvaret. Redan 1973 hade riksdagen dock lagt fast principerna och ett omfattande förberedelsearbete hade genomförts inom försvarsgrenarna för att anpassa rådande utbildningssystem.

Den nya befälsordningen hade när infördes motiverats med ett antal nya principer.

- ▶ Allt yrkesbefäl inom försvarsmakten måste fullgöra uppgifter i såväl krigs- som fredsorganisationen. Inom båda

dessa skall befälet uppfylla de tre väsentliga kraven att kunna vara chef, fackman och utbildare. Dessa uppgifter förenar yrkesbefälet i sådan grad att de bör ses som en enda grupp med gemensam identitet.

- ▶ Värnpliktsförsvaret är en grundsten. Allt befäl skall ha fullgjort grundutbildning på befälslinje som värnpliktigt bland värnpliktiga.
- ▶ Stor bredd vid rekrytering till officersyrket är viktigt. Det är därför nödvändigt att kunna rekrytera yrkesbefäl från

alla kategorier av befälsutbildade värnpliktiga. Som civil utbildning för tillträde till den grundläggande officersutbildningen krävs allmän behörighet enligt högskoleförordningen.

- ▶ Samhällets utveckling måste på ett avgörande sätt påverka befälssystemet i olika avseenden. Inom skolans område har tillkommit nya begrepp och idéer inom organisation och pedagogik samt ändrade relationer mellan lärare och elever. Inom arbetslivet utvecklas en ökad strävan att vidga den enskildes medinflytande. Det nya utbildningssystemet skall anpassas till denna utveckling och ske genom olika steg vid Officershögskola (OHS), Krigshögskola (KHS) och Militärhögskola (MHS).

Inom samtliga försvarsgrenar krävdes anpassningar av utbildningssystemet. För

Det här får du lära på din högskola

Inom utbildningsenheten genomförs all utbildning vid ett allmänt utbildningsskede (FOHS/AU). Förutom yrkesofficerskurserna genomförs dessutom utbildning med reservofficerare och värnpliktiga officerare.

Av Bengt Isacsson

För den blivande yrkesofficeren börjar FOHS-utbildningen efter det att kadetten har genomfört sin värnpliktstjänstgöring. Kadetterna kan ha varierande utbildningsbakgrund. För att säkerställa att alla har samma utbildningsmöjligheter vid FOHS, genomförs en förberedande officerskurs (FOK) vid förbanden. Däri ingår bl a truppföring och chefskap.

Det övergripande målet för utbildningen vid AU-skedet är att ge eleven de grundläggande kunskaper, färdigheter och attityder som erfordras för att han/hon efter praktik och tillämpning under

fackskedet kunna tjänstgöra som **UTBILDARE**.

Dessutom skall eleven utveckla och befästa sina egenskaper som **CHEF** och kunna tillämpa ett situationsanpassat ledarskap.

Därmed har vi nu fått med två roller som yrkesofficeren har i dag: **CHEF** och **UTBILDARE**. Den tredje rollen, **FACKMAN**, ges eleven vid respektive fackskola, (fig 1).

Pedagogiska principer

Den pedagogiska principen som vi arbetar efter är, att inläringen måste vara en aktiv process mellan lärare och elev för att nå bästa inlärningsresultat. Motivationen hos eleven skapas genom en holistisk utbildningssyn och ett gott inlärningsklimat.

Om man studerar utbildningsprocessen i **fig 2** finner man, att i första cirkeln finns "påverkan". Eleven utsätts för detta genom föreläsare, kursledning eller andra elever. Läroböckerna kan också vara ett sätt att påverka eleverna. I nästa cirkel finner man "lärande". Det kan ske individuellt och bero på bl a tidigare erfarenheter och motivation. Nästa del av utbildningsprocessen är "kunskapsutvecklingen". Här börjar eleven att omtolka tidigare

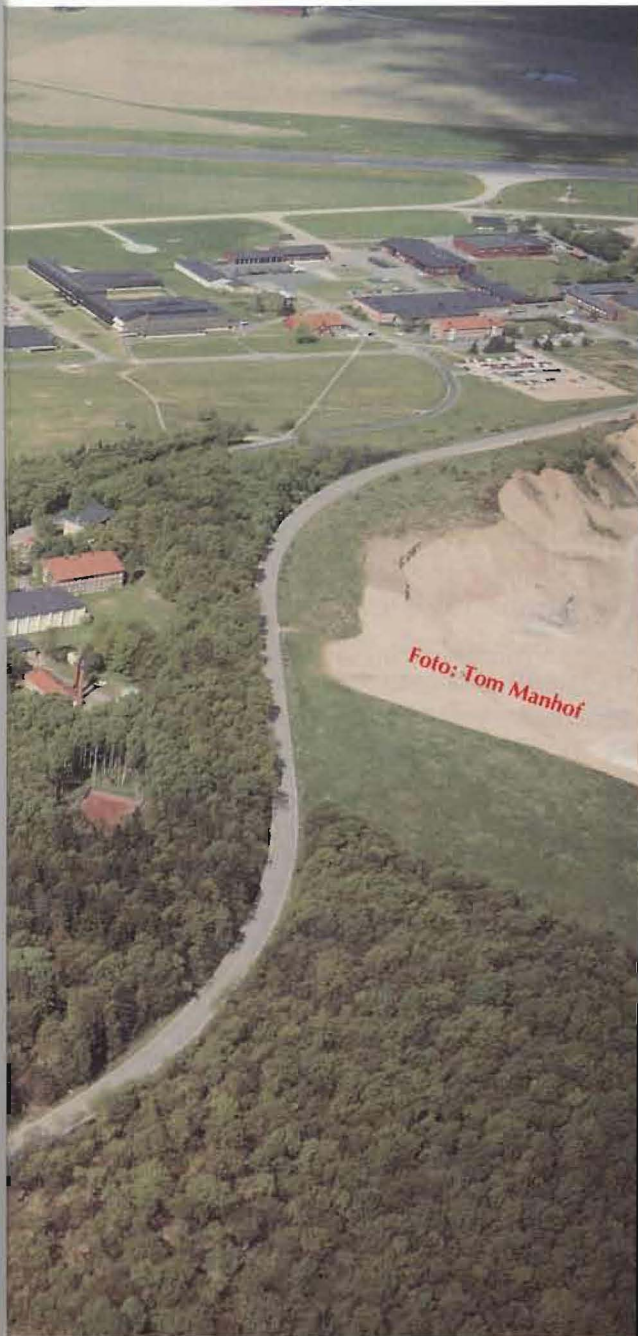

Foto: Tom Manhof

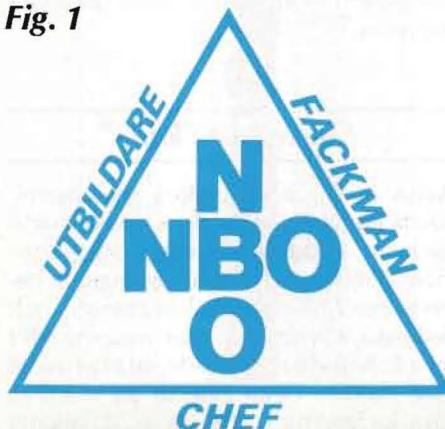
Flygvapnets del inrättades en ny officershögskola vid F 14 i Halmstad (OHS) med uppgift att genomföra den allmänna utbildningen för markfacken, samordna övrig utbildning inom skolsteget samt genomföra fänriksexamen.

Den 21 juli 1980 ryckte den första värnpliktsomgången som utgjorde rekryteringsbas i det nya befälssystemet in vid Flygvapnets förband. Omgången innehöll även de första kvinnorna som fullgjorde frivillig grundutbildning med syfte att bli antagna som yrkesofficersaspiranter. Den 14 september 1981 började utbildningen vid Flygvapnets Officershögskola (FOHS).

Detta skedde i provisoriska lokaler och med en entusiastisk men numerärt blygsam lärargrupp under ledning av skolans förste chef överstelöjtnant **Bengt-Otto Wahrgren**.

Bo Lennhammar

Fig. 1

kunskaper och värderingar – eleven tillför nytt stoff till sina tidigare gjorda erfarenheter. Den sista delen, "kunskapsanvändningen", är den allra viktigaste processen. Det är här effekterna av kursen mäts. Hos oss vid FOHS sker detta vid vår slutövning. Kunskapen kommer också att mätas vid fackutbildningen, men huvuddelen hemma vid förband efter examen. Därför är det också viktigt att eleven vet vad han/hon skall göra när utbildningen

fack. Att vi blandar beror på, att vi vill att eleven skall få så många tillfällen som möjligt att bredda sitt vetande och sin kamratkrets. Vi skapar också en större förståelse hos eleverna för varandras facktillhörighet. Varje avdelning har "sina" tre lärare. Dessa undervisar i de flesta ämnen som avdelningen läser. Önskemålet vore att alla tre har olika fackbakgrund och olika sätt att undervisa. Detta för att ge eleven de bästa möjligheterna

som inte är helt förutsägbara. Kadetten måste tränas i att skapa en struktur på det okända, att kunna fungera i oväntade och kaotiska situationer.

Vi tränar delar av detta i och med att vi genomför beredskapsövningar. Eleven vet inget i förväg. Alla problem som uppstår i samband med "beredskaphöjningen" måste lösas på plats. Vi ger eleven till exempel en bevakningsuppgift på en krigsbas.

Eleverna vet heller inte när övningen slutar. Allt för att skapa en liknande känsla av osäkerhet som i krig. Under övningens gång inträffar också händelser som gör att elevens handlingsberedskap inför det okända och osäkra skall öka.

Fig. 2

är klar och kunskaperna skall komma till användning hemma vid flottiljen. Målet med utbildningen måste vara samma både hos eleven, förbandet och skolan.

Men hur vi än vrider på utbildningsprocessens fyra cirklar, är det viktigaste att eleven själv gör något för att kunskapen skall komma till användning. Om han/hon inte gör det, uteblir effekterna av utbildningen. Genom att tidigt tala med eleven om målet med utbildningen och om synen på utbildningen skapas ett bra inlärningsklimat. För hur duktiga vi än är på att lära ut, kan inte eleven lära sig något om han/hon inte vill hjälpa till/tillägna sig det utlända.

Utbildningsmetoder

De utbildningsmetoder vi använder, är de inom försvaret välkända:

- ▶ **Förmedlad princip**
- ▶ **Gruppinriktad princip**
- ▶ **Probleminriktad princip**

Den förmedlande principen bygger på att man överför kunskap och färdigheter från t ex lärare eller en bok till eleven. Den gruppinriktade principen används för att ta tillvara den ökade förståelsen och kunskaphöjningen man får genom att flera olika personer får lägga fram sin uppfattning. Enligt den probleminriktade principen ökas förmågan hos elever, om man får tillämpa kunskaper och färdigheter i en ny situation genom att lösa problem.

Allmänna utbildningsskedet

När eleven rycker in till FOHS, startar en ny utbildningsprocess. Avdelningen består av 20 elever från olika flottiljer och

att känna igen sig själv och att öka aktiviteten i inläringen. Men det finns tyvärr inte så gott om lärare. Därför har detta inte ännu gått att genomföra. Men vi är på god väg.

Under utbildningens gång går varje avdelning sin väg mot målet. Målet är klart och tydligt uppsatt i kursplanen, men avdelningslärarna väljer själva väg och hur man når målet. Under kursens gång ligger delprov inlagda, så att kurschefen vet att avdelningarna är på rätt väg. Detta ger lärarna stora möjligheter att påverka det dagliga arbetet i undervisningen.

I huvudämnet *ledarskap* finner vi ämnet pedagogik. Vi startar undervisningen med att eleven själv får välja vad han vill ha för ämne att tala om på sin första lektion. Efter viss skolasundervisning släpps eleven att agera inför sina kamrater och framför en videokamera. Därefter får han/hon studera sitt agerande via videobandet och får lämna kritisk återmatning (feedback) på sin undervisning. Även lärarna lämnar sin "feed-back". För att eleven skall känna att det viktigaste är att bli en bra utbildare och att därtill för varje lektion bli en bättre utbildare, lämnas *inga betyg* – endast kritisk återmatning. Förutom lärarnas återkoppling ges eleven "feed-back" även av sina kamrater. Vi har härigenom ökat exemplen för de andra eleverna.

Måste öva "kaos"

Vissa övningar genomförs gemensamt. Detta gör vi för att det finns vinster i samordning – både ekonomiskt och personellt. Exempel på sådana övningar är beredskapsövningar, skolskjutningar och ledarskapsövningar. Erfarenheterna efter bl a Falklandskriget visade, att man måste öva "kaos". Detta innebär att vi måste öva kadetterna i att klara av situationer

Gruppen & ledarrollen

En annan verksamhet som också genomförs gemensamt är UGL (Utveckling Grupp Ledare). Detta är en del i vår ledarskapsutbildning. Denna genomförs med lärare som är specialutbildade för att kunna genomföra utbildningen under de annorlunda betingelser som utbildningen kräver. Utbildningen går i huvudsak ut på att i olika situationer uppleva hur en grupp utvecklas och vilken betydelse den egna rollen som ledare/chef har. Man måste kunna situationsanpassa sitt ledarskap!

Vinterutbildning ingår också. Det innebär att hela kursen förflyttas till vinterterräng för att kunna öva både ledarskap och chefskap under arbetsamma, stressiga och jobbiga förhållanden. Dessutom får man under dessa förhållanden ytterligare exempel på vad som kan inträffa i en grupp bestående av individer men med olika erfarenheter.

Vid sidan av de rent militära ämnena såsom försvarskunskap, taktik och administration finns psykologi, socialkunskap och ADB. Dessutom tillkommer (sedan två år tillbaka) svenska – för att förbättra förmågan att uttrycka sig i skrift.

(En nödvändighet p g a grundskolans i många fall dåliga utlärningsresultat./Red.)

Under hela utbildningstiden följs eleverna upp av idrottslärarna, som noga varkar över elevernas fysiska kondition. Eleverna måste kunna visa att de kan klara uthållighetsprovet på stipulerad tid (10 km löpning på 60 min) samt orientering och simning.

● ● Efter sex månader lämnar eleven FOHS allmänna utbildningsskede med de kunskaper vi vill att de skall ha med sig till sina fackskolor – men också med attityder till utbildning, till fackområdena, till varandra liksom till vår arbetsplats, vårt företag = Flygvapnet. Har vi lyckats skapa en positiv attityd till det kommande arbetet i Flygvapnet, är också grunden lagd för att lyckas med att få en god kamrat och en bra arbetskollega i den gemensamma framtiden. ■